

Poskytování tlumočnických služeb pro neslyšící z hlediska krajů České republiky

Barbora Harváneková si vybrala velmi zajímavé téma zaměřené na možnosti hodnocení tlumočnických služeb z pohledu samotných neslyšících klientů v oblasti nejrozšířenějšího typu tlumočení, tj. tlumočení komunitního. Klade si v ní za cíl zpracovat přehled poskytování tlumočnických služeb v ČR z historického hlediska, přiblížit tlumočnické organizace působící v současné době na území ČR a shrnout jejich vliv na systém vzdělávání tlumočnicků a kvalitu poskytovaných služeb, popsat události z komunity českých neslyšících z období kolem roku 1998 a s ním související začátek rozvoje tlumočnické profese u nás. Při popisování situace se zaměřuje na proměny Etického kodexu tlumočnicka v souvislosti se změnami tlumočnického kontextu. Součástí práce je výzkum zaměřený na objektivní hodnocení současné situace v oblasti tlumočení pro neslyšící v České republice (dostupnost tlumočnických služeb ve všech krajích ČR, ne/spokojenost neslyšících s tlumočnickými službami napříč různými regiony v ČR). V závěru reviduje současný Etický kodex tlumočnicka a reaguje na požadavek popsat model ideálního tlumočnicka českého znakového jazyka z pohledu českých neslyšících klientů v různých krajích ČR.

Bakalářská práce má téměř 90 stran, součástí práce je také množství příloh s podrobnými podkladovými materiály, např. rozhovory, ze kterých studentka vychází při formulování některých konstatování i závěrů uvedených v textu své práce.

V úvodní teoretické části autorka nejdříve shrnuje obecné informace důležité pro správné pochopení výsledků výzkumu. Přibližuje roli tlumočnicka a různé přístupy k tlumočení, velmi poctivě se věnuje popisu vývoje tlumočnických služeb pro neslyšící v České republice, i když se v tomto případě jedná o mravenčí práci v mnoha bodech opřenou o data a informace, jež bylo možné získat pouze z osobních rozhovorů s lidmi, kteří byli bezprostřední součástí sil, díky kterým se změny ovlivňující tlumočnickou profesi udály. Přínosem je kapitola o tlumočení pro neslyšící a s ním související legislativa, ve které studentka prezentuje vybrané části důležitých předpisů, které rozebírá z pohledu tlumočnicka znakového jazyka a komentuje pozitiva i případná negativa pro realizaci tlumočnické profese u nás. Užitečná je také kapitola shrnující všechny registrované profesní tlumočnické organizace u nás. Nejzajímavější v této části se zdá být

kapitola, která se věnuje proměnám Etického kodexu tlumočnického znakového jazyka v kontextu společenských a kulturních událostí v ČR. V celé této části studentka pracuje s velkou škálou informačních zdrojů, a je nutné opětovně připomenout, že je musela jednotlivě vyhledávat a skládat ze střípků, které nacházela v rámci obecnějších materiálů nebo je musela zjistit přímo od tlumočnických pamětníků. Přesto se jí podařilo velmi citlivě propojit faktografické informace s autentickými komentáři samotných tlumočnicků resp. úředníků působících v oblasti poskytování tlumočnických služeb. K práci přistupovala po celou dobu s velkou zodpovědností, zodpovědně prostudovala všechny informační prameny, které byly dostupné. Všechny rozhovory přepsala a vložila do přílohy, zájemci o podrobnější informace tak mají možnost dostat se k plnému textu, což práci dodává na věrohodnosti. V celé teoretické části Barbora dokládá schopnost pracovat nejen s českou odbornou literaturou, ale i s literaturou zahraniční. Odkazuje na ní důsledně podle standardních pravidel. Jazykově i formulačně je práce zdařilá, vstřícná ke čtenáři a to i k tomu, který v oblasti tlumočení není příliš zběhlý. Jedná se o první komplexní ucelený přehled údajů ilustrující dosavadní vývoj tlumočnické profese u nás v souvislostech společenských a kulturních.

Přesto mám několik dotazů:

1. Proč je mezi profesními organizacemi tlumočnicků zmíněna organizace Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR a Pevnost - Institut Neslyšících pro specializované vzdělávání?
2. Proč je ze všech dostupných kodexů v ČR vybrán právě kodex České komory tlumočnického znakového jazyka?
3. Jaké důvody cítíte vy, jako aktivní tlumočnický znakového jazyka, pro proměnu Etického kodexu právě v této době?
4. V jakých základních rysech se liší situace v oblasti tlumočení pro neslyšící u nás a v dalších evropských zemích jako je např. Velká Británie a Německo?

V praktické části se autorka zaměřuje na vlastní online kvantitativní výzkum, který realizovala v autentickém prostředí jedné z tlumočnických organizací - Komory. Nutno vyzdvihnout vklad, který studentka do práce především v její praktické části dala. Ten vysoce převyšuje povinnost, kterou student při zpracovávání práce na této úrovni má. Barbora se téměř na půl roku stala součástí výzkumného týmu, kde spolupracovala se slyšícími i neslyšícími kolegy. Vyjela do několika organizací neslyšících a byla tam technickou oporou klientům, kteří by si bez ní s online výzkumem jen stěží poradili. Získaná data jsou díky

tomuto osobnímu přístupu velmi dobře využitelná. V práci studentka popisuje výzkum ve všech jeho fázích a přidává i obecné informace, které se k realizaci výzkumů váží. Výzkumu se zúčastnilo celkem 227 respondentů ze všech 14 krajů České republiky. Z každého kraje vyplnilo tento výzkum minimálně 5 respondentů (s výjimkou kraje Karlovarského, v němž vyplnili dotazník pouze 3 respondenti). Otázky jsou koncipovány tak, aby si čtenář mohl z výsledků poskládat obraz o komplexní situaci v oblasti tlumočení pro neslyšící v celé ČR.

Přidávám několik dalších zpřesňujících dotazů:

5. Proč v Karlovarském kraji vyplnili dotazník jen 3 respondenti?
6. Zajímala jste se o celkové rozložení klientů tlumočnických služeb po České republice?
7. Jsou nějaké otázky z celkového výzkumu, které jste do své bakalářské práce nezahrnula? Uveďte příklad a vysvětlete, proč jste je nevyužila.
8. V otázkách pracujete s termínem „oblíbený“ tlumočnick. Jak to obhájíte v souvislosti s tlumočnickovou neutralitou vůči klientovi?

V závěru autorka shrnuje své závěry ve vztahu ke svým hypotézám, které formulovala na začátku své práce, a přidává doporučení pro profesní organizace a vzdělavatele tlumočnicků. Zbývá otázka:

9. Jak naložíte s výsledky své práce, svého výzkumu?

Na základě výše zmíněného hodnotím práci jako velmi zdařilou, splňuje všechny náležitosti, které jsou na tento typ prací kladeny. Proto tuto bakalářskou práci doporučuji k obhajobě.

Navrhovaná známka: výborně

Mgr. Naďa Dingová
Ústav českého jazyka a teorie komunikace